19/02/2019

Το ανεκτίμητο φιλανθρωπικό έργο της Αγίας Φιλοθέης

/ Γνώμες

Λάμπρου Κ. Σκόντζου-Θεολόγου

Η τουρκοκρατία ανέδειξε ένα νέο νέφος μαρτύρων, το ίδιο ηρωικό με αυτό της αρχαίας Εκκλησίας. Είναι οι πολυπληθείς Νεομάρτυρες, οι οποίοι κοσμούν το εκκλησιαστικό στερέωμα ως αστέρες πολύφωτοι. Ένα τέτοιο πολύφωτο αστέρι

της μαύρης αυτής εποχής, για την Εκκλησία και το Έθνος μας, είναι και η Αγία Φιλοθέη η Αθηναία**,** της οποίας τη μνήμη εορτάζει στις 19 Φεβρουαρίου.

Η Αγία Φιλοθέη γεννήθηκε στην Αθήνα περί το 1522 από την επιφανή Οικογένεια των Μπενιζέλων και το κοσμικό της όνομα ήταν Παρασκευή. Οι ευσεβείς γονείς της Άγγελος και Σηρίγη, απόγονος της βυζαντινής οικογένειας των Παλαιολόγων, την ανάθρεψαν με ευσέβεια. Έμαθε τα πρώτα της γράμματα και σε ηλικία μόλις 14 την πάντρεψαν με τον πολύ μεγαλύτερό της άρχοντα των Αθηνών Ανδρέα Χειλά, χωρίς τη θέλησή της. Ύστερα από τρία χρόνια χήρεψε κληρονομώντας μια τεράστια περιουσία. Παρά τις πιέσεις που δεχόταν να ξαναπαντρευτεί, αρνήθηκε και αποφάσισε να ακολουθήσει τη μοναχική ζωή. Μετά το θάνατο των γονέων της εκάρη μοναχή και έλαβε το όνομα Φιλοθέη. Το σπίτι της βρισκόταν στο σημείο που βρίσκονται τα γραφεία της Ιεράς Αρχιεπισκοπής, στην οδό Αγίας Φιλοθέης, στο οποίο συγκέντρωσε πολλές ευσεβείς κόρες της Αθήνας και το οποίο μετέβαλε με τον καιρό σε μοναστήρι, με καθολικό τον παρακείμενο ναό του Αγίου Ανδρέα.

Γύρω στο 1571 ζήτησε από τον μητροπολίτη Αθηνών την αναγνώριση του Μοναστηριού της, στην οποία ζούσαν 150 μοναχές με ηγουμένη την Φιλοθέη. Πολλές από τις μοναχές ήταν εκχριστιανισμένες μουσουλμάνες, τις οποίες είχε εξαγοράσει από τουρκικά χαρέμια. Εκείνη την εποχή αρχίζει το μεγάλο πνευματικό, φιλανθρωπικό, κοινωνικό και εθνικό έργο της. Ξοδεύει αφειδώς τη μεγάλη πατρική και συζυγική της περιουσία, ανακουφίζοντας χιλιάδες ενδεείς της Αττικής και άλλων περιοχών. Το μοναστήρι της μεταβλήθηκε, εκτός από τόπο προσευχής και ασκήσεως, σε μεγάλο συγκρότημα κοινωνικής ευποιΐας. Σχολείο νεανίδων, νοσοκομείο, ορφανοτροφείο, γηροκομείο, εργαστήρια εκμάθησης τεχνών, ξενοδοχείο για τη διαμονή των ξένων κλπ. Το συγκρότημα αυτό το ονόμασε «Παρθενώνα», όπου έβρισκαν φροντίδα πλήθος ανθρώπων Ελλήνων και Τούρκων. Παράλληλα ιδρύει σε πολλά μέρη σχολεία, όπου φοιτούσαν αδιακρίτως αγόρια και κορίτσια δωρεάν.

Παράλληλα επιδίδεται με πάθος στην υπηρεσία της πατρίδος. Προσφέρει μεγάλα ποσά στους Τούρκους αγάδες και απελευθερώνει Έλληνες αιχμαλώτους. Επίσης εκμεταλλεύεται τη φιλαργυρία των Τούρκων αφεντάδων της περιοχής και εξαγοράζει τις δύστυχες αρπαγμένες γυναίκες των χαρεμιών, τις οποίες φυγαδεύει στα νησιά, που βρισκόταν σε ενετική κατοχή, απογυμνώνοντας τους τούρκικους οντάδες από αιχμάλωτες κοπέλες.

Για να βρίσκεται κοντά στους κατοίκους της αραιοκατοικημένης τότε Αττικής ιδρύει παραρτήματα στα Πατήσια, στο Χαλάνδρι, στο Ψυχικό και στην Καλογρέζα. Στην περιοχή του Ψυχικού είχε ανοίξει ένα πηγάδι για να ξεδιψούν οι αγρότες και οι στρατοκόποι, ως ψυχικό, και γι’ αυτό πήρε και η περιοχή το όνομα Ψυχικό. Κατ’

άλλους είχε γράψει στο χείλος του πηγαδιού τη φράση «ψυχικόν», δηλαδή αγαθοεργία. Από το «ψυχικό» της Φιλοθέης πήρε το όνομά της η σημερινή περιοχή της Φιλοθέης. Στην περιοχή της Καλογρέζας έκτισε μετόχι της Μονής της και από την ονομασία «καλογραία», εννοώντας τη Φιλοθέη, η περιοχή ονομάστηκε «Καλογρέζα», από την τοπική αρβανίτικη διάλεκτο.

Έχει διασωθεί ένας μεγάλος αριθμός επιστολών τη Φιλοθέης στα αρχεία της Βενετίας, όπου η αγία αλληλογραφούσε με πλούσιους Έλληνες και ξένους, ζητώντας οικονομική βοήθεια για το πνευματικό, φιλανθρωπικό και εθνικό της έργο. Μέσα από αυτές τις επιστολές διακρίνεται η ακράδαντη πίστη της στο Θεό και την Ορθοδοξία, τα απέραντα φιλανθρωπικά της αισθήματα προς τους πάσχοντες συνανθρώπους της και η αγάπη της για την σκλαβωμένη πατρίδα. Η δράση της πέταξε μακριά από την αττική γη και έφτασε ως τα πέρατα του κόσμου, όπου βρισκόταν η ελληνική Ορθοδοξία.

Αλλά το ανεπανάληπτο και πολυσχιδές έργο της δεν άρεσε στους τυράννους της πατρίδας μας. Οι αδίστακτοι και αιμοβόροι ασιάτες Τούρκοι διέκριναν μέσα από την προσωπικότητα και το έργο της Φιλοθέης τον κίνδυνο να ξυπνήσουν οι υπόδουλοι ορθόδοξοι Έλληνες και να διεκδικήσουν την ελευθερία τους. Τους ενόχλησε ιδιαίτερα η ίδρυση σχολείων, όπου στα ελληνόπουλα ξυπνούσε η κοιμισμένη εθνική συνείδηση. Γι' αυτό αποφάσισαν να την ξεπαστρέψουν. Τη νύχτα της 2^{ας} Οκτωβρίου του 1588 τούρκικο απόσπασμα εισέβαλε στη Μονή, κατά την αγρυπνία προς τιμήν του αγίου Διονυσίου Αρεοπαγίτου, πολιούχου των Αθηνών, όπου συνέλαβαν τη Φιλοθέη την έβγαλαν στο προαύλιο, την έδεσαν σε κολώνα και την έδειραν ανηλεώς για πολλές ώρες. Η μοναχή κατέρρευσε λιπόθυμη και πλημμυρισμένη στα αίματα. Οι μοναχές την πήραν και τη μετέφεραν στο μετόχι της Καλογρέζας, όπου υπέκυψε στα τραύματά της στις 19 Φεβρουαρίου του 1589, όπου ενταφιάστηκε στα δεξιά του ιερού βήματος του Αγίου Ανδρέα και ανακηρύχτηκε Αγία και Νεομάρτυς. Η ψυχή της εγκατέλειψε το κουρασμένο, από την άσκηση και την κοινωνική προσφορά, σκήνος της και πέταξε στα ουράνια για να συναντήσει το Νυμφίο Χριστό, που τόσο αγάπησε στη ζωή της και πόθησε να ενωθεί μαζί Του! Αργότερα έγινε εκταφή και το ιερό της λείψανο τέθηκε σε αργυρή λάρνακα και αναπαύεται στο μητροπολιτικό ναό των Αθηνών, χαρίζοντας ευλογία και ποιώντας άπειρα θαύματα στους ευσεβείς προσκυνητές της.

Ο βίος και το έργο της Αγίας Φιλοθέης είναι μια ηχηρή απάντηση σε όσους εθελοτυφλούν, από παθολογική εμπάθεια, και αμφισβητούν την μοναδική προσφορά της Εκκλησίας μας προς το Έθνος και το δοκιμαζόμενο λαό μας τα μαύρα εκείνα χρόνια της τουρκικής δουλείας και όχι μόνο!